

ЛАРИСА ВІКТОРІВНА КРАВЕЦЬ
(м. Берегове, Україна)

Метафоризація концепту *життя* в мові української поезії

Анотація: У статті розглянуто метафори життя в мові української поезії ХХ – початку ХХІ ст. Джерельною базою послужили твори митців материкової України і діаспори. За допомогою методу метафоричного моделювання визначено й схарактеризовано ключові моделі метафор життя в українській поезії аналізованого періоду, проаналізовано індивідуально-авторські метафори, що виникли на їх основі. З'ясовано походження метафор, описано специфіку їх значень. Установлено, що метафори, зафіксовані в мові української поезії ХХ – поч. ХХІ ст. виявляють багатоаспектність розуміння життя кожним із митців, що спричинено комплексом зовнішніх та внутрішніх передумов.

Ключові слова: метафора, модель, концепт, індивідуально-авторська метафора

Прагнення пізнати й збагнути сутність життя пронизує всю історію людської цивілізації. Численні філософські, наукові, культурологічні, релігійні концепції з найдавніших часів і до сучасності засвідчують поліфонію розуміння й динаміку осмислення цього феномену. Здебільшого життя пояснюють у біологічному, космопланетарному, містичному, культурно-історичному та інших аспектах, наголошуючи на характерних ознаках життя й аналогізуючи його з чимось конкретнішим, більш пізнаваним. Художня інтерпретація концепту *життя* в літературних текстах широко представлена метафорами, які відбивають світогляд автора, його буттєві та естетичні пріоритети й мають наївно-мовне, філософське або релігійне підґрунтя.

Метафора – це лінгвоментальний інструмент, який допомагає розкрити сутність пізнаваного, пояснюючи невідоме, складне через відоме, зафіксоване в значенні слова, ґрунтуючись на здатності людського мислення зіставляти різні поняття та задіювати набутий досвід у сприйнятті нового. Метафора як емоційно-образна форма раціонального концентрує в собі результати концептуалізації, категоризації й оцінки світу, оприявнюючи зв'язки між зіставляваними поняттями й зберігаючи двоплановість змісту мовної одиниці (СЕЛІВАНОВА 2010: 388). Одна форма метафори може реалізувати різний зміст залежно від контексту та ситуації, що відкриває і для автора, і для реципієнта можливість великого вибору, у межах якого можна здійснювати смислове декодування метафоричної

моделі. Ця властивість робить метафору ефективним засобом не тільки образності, але й пізнання та перетворення дійсності, а також виразником ключових ідей, які розкривають сутність позначуваного і водночас індивідуальну чи колективну специфіку його бачення.

Метафори, зафіксовані в мові української поезії ХХ – поч. ХХІ ст. за-свідчують багатоаспектність розуміння життя кожним із митців, що спричинено комплексом зовнішніх та внутрішніх передумов. Ці метафори виникли в процесі взаємодії індивідуального й загальнонародного, емоційного і раціонального чинників у свідомості письменника. Вони відбивають, з одного боку, універсальні закони світобудови, національну специфіку їх рецепції, а з другого – індивідуально-авторські уявлення про дійсність. Образні кореляції в цих метафорах виникли вибірково, але асоціативними аналогами були ціннісно марковані у свідомості носіїв мови об'єкти.

Домінантними асоціативно-образними моделями метафоризації концепту *життя* в аналізованих поетичних текстах є *вода* → *життя*, *дорога* → *життя*, *рослина* → *життя*, *земний простір* → *життя*. Вони відбивають розуміння життя загалом і конкретизують свій зміст у похідних метафорах. Водночас базові метафори співвідносні з метафорами глибшого рівня, що ґрунтуються на архетипах.

Асоціативно-образна кореляція життя з водою, водним простором є однією з найчастотніших у мові поезії аналізованого періоду. Метафори, утворені за цією моделлю, наявні і в інших, навіть неспоріднених культурах. Наприклад, у Дзен-буддизмі життя трактують як річку. Розгортання цієї моделі передбачає переведення думок від абстрактних понять до конкретно-чуттєвих форм, що має і естетичний, і психотерапевтичний ефект. Оскільки воду і життя поєднує рух, то бінарну модель можна доповнити цим важливим елементом, перетворивши її в тріаду *вода* – *рух* – *життя*.

Концепт *вода* пов'язаний з архетипом і містить численні концептуальні схеми, які можна реконструювати шляхом саморефлексії: *вода* – *це очищення*; *вода* – *це джерело життя*; *вода* – *це відродження*; *вода* – *це стихія*; *вода* – *це безперервний рух*; але й водночас *вода* – *це небезпека, загроза* тощо. Як природний об'єкт вода характеризується плинністю, мінливістю, динамізмом, нестримністю, стихійністю, циклічністю (*замерзати* – *танути* – *випаровуватися*), що відображено в структурі відповідного концепту. Ці властивості проєктують на реципієнтну зону *життя*, профілюючи в ній ті чи ті ознаки та реалізуючи певний зміст.

У мові української поезії життя аналогізовано з *океаном*, *морем*: *пінить океан кипучого життя* (М. Драй-Хмара); *житечне море* (П. Тичина); *океан житейський клекотить* (М. Луків); але найчастіше з *рікою*: *так вільно і просторо // розлилася ріка життя, змагань, стремлінь* (П. Карманський); *ріка життя біжить, хлюпоче, грається* (П. Тичина); *ріка життя уже тече повз мене* (В. Стус); *життя – це річка: вміло не веслуєш – // у першій хвилі втопить без жалю* (Г. Чубач). У цих метафо-

рах профільована бурхливість, емоційна насиченість життя соціуму й окремої людини. В аналогізації життя з океаном і морем акцентовано безмежність; з рікою – спрямованість, рух у певному напрямку. Проте контекст може актуалізувати й інші ознаки. Океан, море – це насамперед неприборкана стихія, що таїть різні небезпеки, але може бути й дуже погідною. Ріка асоціюється з постійним рухом, змінами, минуцністю і необоротністю, а також з непередбачуваністю. Ті чи ті асоціації виникають під впливом об'єктивних і суб'єктивних чинників.

Співвіднесеність *життя з озером* позначена впливом естетики романтизму: *лебідонько, що плаваєш в пустині, // кричиш на озері життя, // чи чуєш ти з безодні голос, // мій крик жалю і каяття?* (О. Олесь). Такі метафори увиразнюють душевний стан ліричного героя, що часто контрастує з картинами природи. Близька до наведеної метафора *став життя* також створена в душі романтичного світовідчуття: *твоє життя – холодний світлий став – // без темних вирів і дзвінких прибоїв* (О. Теліга). Обидві метафори профілюють спокій, певну відстороненість, осібність життя ліричного героя. Проте це лише фрагментарне значення, яке влітається в ширший контекст і формує загальний зміст тексту.

На перший погляд, до метафор, сформованих на основі смислових кореляцій життя і води, можна віднести й модель *криниця життя*. Проте є підстави вважати, що вона має біблійне походження і пов'язана зі словами Ісуса Христа: «Хто жадає, іди до мене і пий». Зв'язок цей неочевидний, оскільки в метафоризації бере участь не пряме значення слова *криниця*, а символічне. Частотність уживання метафори сприяла закріпленню за нею поетичної конотації й ослабленню біблійної: *заглядаючи в криницю свого життя, // я не бачу маленького дзеркальця води, // так далеко воно від моїх очей* (Д. Павличко). У цій метафорі актуалізовані й іманентні властивості об'єкта метафори, і символічні значення невичерпності, тягlostі, спадкоємності поколінь.

Фіксуємо в мові української поезії й аналогізацію *життя із болотом*, де профілюється застій, відсутність активної діяльності, буденність: *а зажене тебе недоли сила // там, де життя грязюка бездорожна, // то розпістреш душі сріблесті крила // й перелетиш, куди пройти не можна* (Б. Лепкий), *ненавиджу темне // життєве болото* (П. Тичина); *поете, поринай у вир буття, // у будні, в хаці днів, у твань життя, // і ти здобудеш дивні самороди* (М. Драй-Хмара).

Високий ступінь концептуалізації донорської зони *вода* визначив її продуктивність у процесах метафоризації та сприяв появі численних оригінальних метафор. Проектування на реципієнтну зону властивості води текти невеликим потоком, утворюючи струмки, актуалізує постійний рух життя: *переливними струмками // в вічне море забуття // разом з ясними думками // тихо котиться життя* (Г. Чупринка); *дивлюся й слухаю: прозоро // співає струмисько биття* (М. Драй-Хмара). Витікання води, вичерпування її профілює кінечність життя: *з їх витеклих життів, дочерпаних до дна, //*

спливають і дзюрчать гіркі таємні смисли, // не вгадані ніким – лиш видні їм самим (О. Забужко). Проектування властивостей води текти дуже швидко, іноді утворюючи хвилі або вир (нурт), викликаючи потоп, або мати повільну плинність, формують значення бурхливості, стрімкості *життя*, іноді – життєвих труднощів або рутинності: *і їм назустріч не летять // вже більш життя бурхливі хвилі* (О. Олесь); *із потоку життя я знімав рамена // і благав на колінах підмоги* (П. Карманський); *знов життя, надовго чи на мить, // розколихалось хвилею припливу* (О. Теліга).

Межею суходолу і водного простору є берег, тому актуалізація цього концепту логічно вмотивована: *їх винесе бурун Запомин-океана // на береги життя, мов перли світляні* (М. Зеров); *між житейськими берегами* (А. Малишко). Така метафора характеризується оригінальністю, а створений нею конкретно-чуттєвий образ відзначається виразністю.

Впливом символістської поетики позначена метафора міфологічного походження *вино* → *життя* (у фольклорі *жити* – *мед-вино пити*). Утворені за цією моделлю індивідуально-авторські метафори профілюють насолоду життям, збагачення досвідом, мудрістю: *в обіймах вроди пий вино-життя* (В. Еллан-Блакитний), *до останку пий // життя людського пінистий напій, // палай з людьми жагою однією* (М. Рильський). Цьому сприяє сутнісний та символічний зміст образу вина, яке здавна символізує життя, а також натхнення, енергію, божественний захват.

Мову української поезії характеризує вживання метафори *вогонь життя* та її варіантів, які профілюють енергійність, натхнення або труднощі, що зумовлено природними властивостями вогню й пов'язаними з ними асоціативно-символічними значеннями: *ніби і в серці у мене // вогник життя догора* (О. Олесь); *огонь життя лелійте, // огонь вина* (П. Тичина); *кличуть знов дороги в полі, // і здається все мені, // що прожив я не доволі // у житейському вогні* (А. Малишко); *і завжди в них вогонь життя горів* (Д. Павличко). Ці метафори різняться за інтегральним змістом та емоційно-оцінним забарвленням.

Традиційна для української поезії метафора *дорога* → *життя* належить до метафоричних архетипів і пов'язана з концептуальною метафорою *рух* → *життя*, яка має значний потенціал смислового розгортання. В українських наївно-мовних уявленнях життя співвідносне з односпрямованим рухом переважно вперед і вгору, що означає розвиток. Рух має початок і кінець, може бути різної інтенсивності, складності, з перешкодами і без них, різним може бути і спосіб пересування. Ці та інші властивості донорської зони визначають потенціал аналізованої моделі, продукування на її основі індивідуально-авторських метафор, що виражають інтенції митців.

Метафору *дорога* → *життя* фіксують ще у творах античних мислителів (Гесіод, Продік, Піфагор), простежують у Старому й Новому Заповітах. Відомий літературний приклад використання цієї метафори – «Божественна комедія» Данте Аліґ'єрі. Українська поезія також містить чис-

ленні приклади її художньої інтерпретації. Наприклад, І. Франко, передаючи складність життя, конкретизує метафору класичної поетики народницькою: *Поете, тям, на шляху життєвому // Тобі перлини-щастя не знайти, // Ні захисту від бурі, злив і грому*. В інших контекстах увиразнює її характеризувальними епітетами: *На шлях тернистий сам подався; Невже ж уже минув я свій зеніт // і розпочав спадистий шлях до склону?* Українські поети ХХ – ХХІ ст. зображують життя через образ людини, яка йде дорогою: *моя дорога догоряє* (В. Стус); *в заметілях весь життєвий шлях* (І. Драч), або окремо від людини: *голубими дорогами // одпливає, одходить життя* (В. Свідзінський); *життя мене обігнало, // а я зостаюсь романтиком* (М. Семенко); *ми розминулися з життям* (В. Стус).

Дорога – досить узагальнене поняття, яке охоплює різні типи і види доріг, а також те, що з ними пов'язано. Це забезпечує широкий простір для уяви й створює передумови для виникнення індивідуально-авторських метафор життя. Наприклад, Л. Костенко аналізує життя із *ралі*, профілюючи стрімкий і змагальний рух за заданим режимом та експресивно характеризуючи швидкість предикатом *божєвільне*: *калина міряє коралі // а ти летиш по магістралі // життя – це божєвільне ралі*. Розгорнутий метафоричний образ життя творить Д. Павличко, акцентуючи його уявну нескінченність: *життя – це шлях, що переходить в шлях, – // кінця не має ні одна дорога. // Смерть – тимчасовий міст, що на вітрах // ледь-ледь стоїть і наганяє страх* (Д. Павличко). Життєвий досвід В. Стуса послужив основою для формування асоціативного ряду життя з важкими випробуваннями: *гримаси віри, болю круглі більми, // чіткий малюнок самокатувань // на негативі людської надії – // оце ви й є, дороги життєві* (В. Стус). Ця розгорнута метафора виражає характерне для творчості митця осмислення життя як *дороги долі, дороги болю*.

Дорога й рух по ній передбачають актуалізацію концептів транспорту, які виконують роль асоціативних аналогів життя. У трансформованій метафоричній моделі компонент *дорога* відсутній, натомість наявні *віз, ескалатор* та ін. У мові творів Г. Чупринки фіксуємо традиційний образ *віз життя* («Телега життя» О. Пушкіна): *через гатки та рови // віз метнувся життєвий // і з бентежного зусилля, // з порожнечі, з божєвілля // покотився у байрак*. У поезії шістдесятника Д. Павличка – *ескалатора: на ескалаторі життя – // одні в долину, інші вгору* (Д. Павличко). Показовою для мови української поезії ХХ ст. є аналогізація руху життя із *поїздом*, як, наприклад, у вірші «Велика подорож» Б.-І. Антонича. Оскільки пересування поїздом передбачає зупинки на *пероні*, то цей концепт закономірно з'являється в структурі поетичних метафор: *і на життєвському моїм пероні // теплушки інші у далеч кличуть* (А. Малишко), *життя ішло, минуло той перон* (Л. Костенко).

Частотною в мові української поезії ХХ ст. є аналогізація життя з рослиною, зокрема *деревом*, що має міфологічне підґрунтя й пов'язане з давніми уявленнями про *Дерево життя* (Світове дерево, Небесне дерево, Де-

рево пізнання, Райське дерево): *і цвіт весняний – літній овоч // на дереві життя давав* (М. Рильський), *правічне дерево життя* (А. Малишко); *чом яблука не рвем задарма // із дерева життя й знання?* (Д. Павличко). У наведених метафорах можна простежити зв'язки не тільки з міфічним деревом, а й із біблійним, що в свою чергу сприяє актуалізації концепту яблука або його аналогів із різних культур (фіги, апельсина, груші тощо): *ці дні, немов зотлілі груші // на мокрій гілці існувань* (В. Стуса).

За моделлю *рослина → життя* в українській поезії створені численні індивідуально-авторські метафори: *і стало сходити поволі // життя майбутнього стебло* (О. Олесь). Вплив міфологічних уявлень і традиції вбачаємо в аналогізації *життя* із *житом*: *шумить життя журливе жовте жито, // подій хитає повні колоски* (Б.-І. Антонич). За словами М. Льницького, Б.-І. Антонич «подолав витворену фантазією музичну гармонію космосу, місце причалу своїх дум і свого існування, і побачив у природі своєрідне віддзеркалення людського “марнотного світу”» (ЛЬНИЦЬКИЙ 2008: 106). Появі такого типу метафор *життя* сприяє етимологічна спорідненість слів *жито* і *жити* та їх співзвучність. Звукова форма цих слів посилює й увиразнює метафоричний зміст, збагачує створений образ, розширює його асоціативні й художні межі. Як розширення меж метафоричної моделі трактуємо вживання в метафорах слів із асоціативного поля *рослина*: *життя лежало тихо, як посів* (М. Вінграновський). *Посів* асоціюється із зерном, насінням, які, як і *жито*, символізують ідею неперервності життя й плодючості, що поглиблює зміст метафори. Цю ідею повною мірою експлікує асоціативно ускладнена розгорнута метафора І. Малковича, в якій людина й людське життя співвіднесені з рослиною, циклами її розвитку: *ти теж покинув той імлавий рай // незглибної копальні хромосомів // де – мов жива роса – тріпоче купно // невидиме зерно людей // (у щільниках незримих) // й піддався легкодухо на життя // прийшов – зацвів – зів'яв – // і – шусть у землю*.

У мові української поезії першої половини ХХ ст. частотна метафора *сад життя*: *в саду життя величнім посадив і грієш сонцем ласки!* (Б.-І. Антонич). Як ідеологема, що реалізує пропагандистську ідею процвітання, добробуту, щастя радянського народу, метафора *сад життя* широко вживана в мові української поезії 30-х років. Проте фіксуємо метафори і з іншим змістом, який виникає під впливом контексту: *життя не є цвітучий гай. // Життя є вулиця шумлива* (М. Семенко); *в наших нетрях життьових* (Г. Чупринка), *життя глогаста й ненаситна пуца // здере із тебе мрій твоїх єдваб* (Д. Павличко). Метафора М. Семенка профілює бурхливість життя, а метафори Г. Чупринки і Д. Павличка – його заплутаність, складність, важкі умови.

Показові для української поезії просторові моделі метафор. Донорськими зонами найчастіше є *поле*: *о, я знаю, життя – довге поле, // будуть зустрічі, гарні години* (О. Теліга); *пустеля*: *у пустелі життьовій // без мети блукають люде* (О. Олесь); *майдан*: *невже запорошився, наче тік, //*

майдан мого життя в лискучім плитті? (Д. Павличко); *вулиця*: *я проходжу вулицями життя* (Ю. Тарнавський); *тунель*: *життя – тунель із лун, де йолоп // узув на босу ногу кенді* (Е. Андіївська). Просектування властивостей *поля* і *пустелі* профілює, крім просторовості, безмежність *життя*, концепт *поле* також викликає асоціації з тяжкою працею та врожаєм, а *пустеля* – із самотністю, неродючістю і несприятливими умовами для життя. *Майдан*, *вулиця* і *тунель* – це чітко обмежені простори. Актуалізацію цих концептів в якості донорських зон можна пояснити тим, що «ми сприймаємо себе як сутності, відокремлені від зовнішнього світу, – як вмістилища із внутрішньою і зовнішньою частинами. Об'єкти зовнішнього світу ми також інтерпретуємо як сутності, причім часто аналогічно – як вмістилища із внутрішньою і зовнішньою частинами. ...Завдяки зору і дотику ми виявляємо межі між речами, а коли в речей немає чітких меж, ми часто проектуємо на них ідею меж, концептуалізуючи їх як окремі сутності, а в багатьох випадках і як вмістилища» (ЛАКОФФ, ДЖОНСОН 2004: 95).

Характерна для мови української поезії модель *книга* → *життя* має біблійне походження та є основою для творення численних індивідуально-авторських метафор: *розгорнеш колісь книгу свого життя* (П. Карманський); *перегортаю знову книгу страшного биття мого* (М. Драй-Хмара); *час перегортає мого життя нову сторінку* (Б.-І. Антонич); *не виявитися б // такою випадковою сторінкою // у книзі життя* (А. Мойсієнко). Ці метафори реалізують різне значення, проте кількісна характеристика є їх спільним компонентом. Фіксуємо також функціонування сформованої в поезії символістичної моделі *поема* → *життя*, що має пафосну конотацію: *життя божественна поема, // яку ще треба довершити* (Г. Чупринка); *ми творимо тепер // з хвилин і дій життя поему* (Ю. Клен). Натомість інша мистецька метафора *театр* → *життя*, що пов'язана з творчістю В. Шекспіра, позбавлена пафосності: *і я вже двадцять літ в театрі життєвому // томлюсь під маскою моїх нудних гас-троль* (П. Карманський).

Міфологічне походження має аналогізація життя з *ниткою*, що профілює тривалість, наступність, зв'язок минулого з майбутнім: *життя соталось, соталось // гіркими нитками іронії* (Л. Костенко); *життя сувору нитку // проклята Парка тче* (В. Стус). Ці індивідуально-авторські метафори є виразним прикладом перетворення узагальнено-символічного значення на метафоричне, що загалом характеризує мову української поезії ХХ ст. Значення тягlosti життя реалізує також метафора *ланцюг життя* (Є. Плужник), проте в ній акцентовано й інші властивості, серед яких можемо простежити жорсткий зв'язок минулого з майбутнім, певну обмеженість можливостей.

Результатом аналогізації *життя* з *ниткою*, *ланцюгом* є профілювання лінійної часової послідовності перебігу подій, водночас аналогізація його із *сіткою* (*сіттю*) профілює складний зв'язок між попереднім і наступ-

ним; нелінійні і такі, що виходять за межі простої послідовності, відносини без певних меж і структури: *щомить розпадається зоряно, // розсипається сіль життявова* (В. Свідзінський). Уживання в наведеній метафорі предикатів *розпадається, розсипається* виражає втрату, руйнування цих зв'язків із певних причин.

Із символістської естетики прийшла в поезію ХХ ст. метафора *торг* → *життя*. Виявлена вона тільки у творах деяких митців початку століття: *покинь на хвилю торг життя* (Б. Лепкий); *забудьте торг життя на мить, // втишіться, Господь з вами* (Б. Лепкий); *таким беззахисним, таким безруким // я був тоді на торзі життявоім!* (М. Зеров).

Продуктивна в мові української поезії модель *боротьба* → *життя*, на основі якої виникають численні індивідуально-авторські метафори: *життя – борба* (Б. Лепкий); *борні життя* (Г. Чупринка); *життя – страшна корида, // на сотню Мінотаврів – один тореадор* (Л. Костенко). Розвиток моделі *боротьба* → *життя* відбувається й у напрямку творення мілітарних метафор із використанням мовних знаків *поле бою*: *життя для нього – поле бою // двох сил, світоглядів, світів* (М. Рильський); *армія: в армії Життя я ваш солдат!* (Д. Павличко).

В мові української поезії простежуємо також вживання метафори літературного походження *сон* → *життя*, історія якої пов'язана з п'єсою іспанського драматурга П. Кальдерона де ла Барки (1632 – 1635). Ця метафора активно функціонувала в символістській поетиці, проте в мові української поезії ХХ ст. не здобула широкої популярності. Фіксуємо її в поетичних текстах М. Рильського, Б. Нижанківського, В. Стуса.

Символістській поетиці також була характерна аналогізація життя з *тюрмою*. Приклади такої метафоризації наявні і в текстах поетів материкової України, і в поетів діаспори, які декларували свій розрив із традицією: *в'язниця життя* (Ю. Тарнавський). Поява таких метафор частіше була зумовлена не стільки впливом символістської поетики, скільки певними життєвими обставинами, у яких опинявся автор. Так, метафора І. Світличного *мов злодій кару, відбуваєш // життя земного тужний бран* постала під впливом табірних умов життя автора.

Отже, метафоризацію *життя* в мові української поезії ХХ ст. визначала обмежена кількість метафоричних моделей різного походження. Вони послужили основою для творення індивідуально-авторських метафор, які виникли внаслідок проектування раніше невикористовуваних якостей та ознак донорської зони на реципієнтну, заповнивши концептуальні лакуни, рідше через проектування нових властивостей традиційної донорської зони.

Література

- ІЛЬНИЦЬКИЙ 2008 = ІЛЬНИЦЬКИЙ М. На перехрестях віку: У 3 кн. Кн. II. Київ, 2008.
- ЛАКОФФ, ДЖОНСОН 2004 = ЛАКОФФ Дж., ДЖОНСОН М. Метафори, котрими ми живем. Москва, 2004.
- СЕЛІВАНОВА 2010 = СЕЛІВАНОВА О.О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава, 2010.

Metaphorization of the concept of life in the language of Ukrainian poetry. The article discusses the metaphor "life" in Ukrainian poetry of the 20th - early 21st century. The source of the material was the works of Ukrainian writers from mainland Ukraine and the Diaspora. Using the method of metaphorical modeling, the key models of the metaphors of "life" in the Ukrainian poetry of the analyzed period were identified and characterized, and individual author's metaphors that were based on them were analyzed. The change of metaphors is explained, the specificity of their meanings is described. It has been established that the metaphors recorded in the Ukrainian poetry of the XX - XXI Art. reveal a different understanding of life by each writer, which is due to a complex of external and internal factors.

Keywords: metaphor, model, concept, individual-author metaphor